
NADBISKUP I PRIMAS LUDOVICO CHIERICATI I NJEGOVA ZNAMENJA U BARU I VICENZI

Savo Marković

On the *Monument to the Liberators* of 1881, built after the explosion of the largest sacred building of Bar, in multitude of medieval fragmentary symbols there are two coats of arms of archbishop and primate Ludovico Chiericati. Although this prelate of Bar was a typical Renaissance minister who did not reside in his diocese, he left the marks of his authority, however, in the see with which he was intitled. In that way the heraldry confirms that his presence in Bar was greater than what is communicated by the known sources.

Na *Spomeniku Oslobodiocima* iz 1881. godine, sagrađenom nakon eksplozije najvećeg barskog sakralnog zdanja, u mnoštvu medievalnog znamenja nalaze se i dva grba barskog nadbiskupa i primasa Srbije, Ludovica Chiericati. Iako navedeni barski prelat spada u tipične renesansne duhovnike, koje nije karakterisao boravak u njihovim dijecezama, ipak je nadbiskupskom sjedištu kojim se dugo i uporno titulisao ostavio trag svojeg autoriteta. Njime se njegovo prisustvo potvrđuje više nego što saopštavaju poznati izvori. Zdanje na kojem su se grbovi nalazili je uništeno, podaci o tome oskudni, ali su takva institucionalna svjedočanstva, potcrtavajući dinamiku renesansnih

društvenih struktura i doživljaj individualnog identiteta, brojnija i raskošnija u njegovoj rodnoj Vicenzi.

Franjevac *Ludovicus* II *Chierigatus* iz Vicenze, ustoličen na nadbiskupskoj stolici 1528. g, nije bio prvi barski prelat iz tog venetskog grada. Prije njega, u razdoblju 1485-1509. barski nadbiskup je bio Filip Gajo (*Philippus Gaius*), koji je bio i titularni nadbiskup Modona. On je, kao pomoćnik biskupa Vicenze, 1502. pompezno (*solemni pompa*) ispratio burbonsku princezu Annu u Ugarsku, koja je otišla da se vjenča s kraljem Ladislavom II (*Illi obviam ivit Archiepiscopus Antibarensis Adjutor Episcopi Vicentini mitra ornatus, et cruce, clero ordinatum comitante*).¹

¹ Daniele Farlati, Jacobus Coleti, *Illyrici Sacri* tomus septimus. Venetiis: apud Sebastianum Coleti, MDCCCXVII, p. 97.

Još ranije, u vrijeme spornog stolovanja Baranina Ivana Bazana, pominje se Francesco Tempesta iz Marostike kod Vicenze kao barski nadbiskup i primas Srbije (1421).² Posljednji barski nadbiskup mletačkog perioda, intitulisan i kao *Regni Serviae Primas*, Ivan Bruni iz Ulcinja (1551-1571), od oca Mattea i *di Lucia del Nico nobilissima Dama*, poticao je takođe *di Famiglia Vicentina*.³

U tom razdoblju su u Baru zabilježeni stanovnici Vicenze i u obavljanju drugih javnih funkcija: presudu, koju je u Baru u korist zlatara Nikše Radakovića donio gospodin Pietro Arimondo, „tada časni barski načelnik i kapetan“, pisao je 16. februara 1450. gospodin Lodovico *de Aurificibus*, pokojnog Jakoba, građanina Vicenze, barski kancelar.⁴ Kapetan Vincenzo Sale, soldat neustraživog srca, bio je između 1536. i 1542. zapovjednik *dei Fanti* u barskom garnizonu.⁵ I Barani su prisutni u Vicenzi; pored učenog Vincenza Silvia, koji tamo obavljao javnu dužnost, bilježe se kao naseljenici gradske okoline. *Iohannes filius condam Nicolai de Antibaro, habitator in villa Gambelariorum*, u testamentu od 23. novembra 1535. određuje da želi da bude sahranjen (*apresso*

² Francesco Barbarano de Mironi, *Historia ecclesiastica della città, territorio, e diocese di Vicenza*, Libro Quarto. In Vicenza MDCCLX. Nella Stamperia di Carlo Bressan, p. 100.

³ F. Barbarano de Mironi, *Historia ecclesiastica della città, territorio, e diocese di Vicenza*, pp. 103-104, 150, 152, 254, 270.

⁴ Savo Marković, „Nikola Radaković, zlatar iz Bara i umijeće bakroreza“, *Godišnjak Pomorskog muzeja u Kotoru*, LIII, Kotor 2005, str. 96.; Komunalni poslanici izjavljuju da je u Baru oduzeto i ono *che per misser Piero Arimundo e per messer Zan Bembo fu reduta ala hobedinetia della nostra illustrissima signoria* (dokument je kasniji od 1452). Ivan Božić, *Nemirno pomorje XV veka*, Beograd: Srpska književna zadruga, 1979, str. 125.

⁵ F. Barbarano de Mironi, *Historia ecclesiastica della città, territorio, e diocese di Vicenza*, p. 254.

mio fio) u crkvi *S. Zuane del Galamo* te da ostavlja kuću, dva kampa zemlje i ostalo *donni Anni - de Antivari* - kćerki Nikole, vlasnika kuće u kojoj je živio. Neke stvari je, uz *tutta la sua dota*, namijenio svojoj ženi Juliji.⁶

No, vratimo se barskom nadbiskupu Chiericatiju. Potiče iz veoma uglednog patricijskog roda iz Vicenze, od oca Belpietra, čovjeka vrlo rječitog, koji je vršio građanske dužnosti, bio sporedni mletački general i s bratom Andreom učestvovao u poslanstvu caru Maksimilijanu. Iz ovog roda potiču i Giovanni Chieregato, generalni ministar krstaškog reda i kotorski biskup (1493-1512) i Lionello *Clericatus*, papinski legat, rapski, a zatim trogirski i concordijski biskup (1492).⁷ Rođen u Vicenzi 31. maja 1482, Ludovico je od ranog mladićkog doba, radi strožije discipline, upisan u bratovštinu franjevac. Slijedeći brata, rano je obukao minoritski opservantski habit (*Zocolanti*). Zbog svoje učenosti, mudrosti i vjerske discipline, ali i ugleda starijeg brata, postavljen je od pape Klementa VII za barskog nadbiskupa i primasa Srbije 11. maja 1528. Iste godine u ime i umjesto brata Francesca, biskupa Terama u Abruzzu, vodi prefekturu Viterba pod naslovom papinskog poslanika. Međutim, ime obojice nije navedeno u hronologiji u Viterbu.⁸ Navodi se i da je obavljao dužnost upravitelja Kampanije i Pontecorva (Lazio) te (takođe bratovog) vikara Terama; 1529. g. će biti proizveden u palatinskog viteza, a 1530. ili 1535. za upravitelja Narnija.⁹

⁶ Savo Marković, *Stanovništvo srednjovjekovnog Bara*, Perast: NIP „Gospa od Škrpjela“, 2014, str. 780.

⁷ F. Barbarano de Mironi, *Historia ecclesiastica della città, territorio, e diocesi di Vicenza*, p. 106.

⁸ D. Farlati, J. Coleti, *Illyrici Sacri* tomus septimus, p. 100.

⁹ F. Barbarano de Mironi, *Historia ecclesiastica della città, territorio, e diocesi di Vicenza*, p. 99.

Stariji brat barskog nadbiskupa Ludovica, Francesco (oko 1480-1539), doktor *in utroque jure*, biskup, apostolski protonotar, leterat i mecena, prijatelj kardinala Benedetta Accoltija Starijeg, ovome je posvetio djelo *De bello a Christianis contra barbaros gesto pro Christi sepulchro et Iudaea recuperandis*, koje je izdao u Veneciji 1532. g. Ljubitelj putovanja i novotarija, u Irskoj je htio da ispita istinitost legende o purgatoriju sv. Patrika (u pećinu koja je vodila do Čistilišta ušla su dva člana njegove pratnje), a tokom nuncijature u Španiji i Portugalu interesovao se za geografska otkrića Novog svijeta. Jedan njegov sugrađanin, dok se s njim nalazio u Barceloni, uzeo je učešća u Magellanovoj ekspediciji, a Francesco je već 1523. u Nürnbergu - gdje se nalazio da bi podstakao njemačke vladare i hanzeatske gradove da pomognu ugroženoj Ugarskoj i napuste Luterovu jeres¹⁰ - imao prijepis njegovog dnevnika. Navodi se i da je bio legat u Moskvi. Preminuo je u Bologni.

¹⁰ Ibid, p. 106.

U djelu *Illyricum Sacrum* nadbiskupovo ime se navodi kao *F.* (Franjo) *Ludovicus*, ali se i ističe, „izvuče li se nešto malo“, da ni u kojoj ispravi nije pronađeno da je objavljeno što je napravio za tako dugog pontifikata, ili što je odlučio, takoreći, kao da nikad i nije bio sjeo za kormilo ove crkve.¹¹ Vjerovatno je dosta prošlo dok nije stigao u Bar. Godine 1532. u Montegaldi, selu u vicentinskom polju, na posjedu pod zaštitom Chiericaticijevih tro-noše crkvu braće trećeredaca sv. Franja.

Ipak, šture vijesti potvrđuju da je bio aktivan i u pitanjima juri-sdikcije vlastite arhidijeceze. Papa Klement VII se pozivao na pismo pape Pija II od 26. septembra 1458. i 24. marta 1530. ovla-stio barskog nadbiskupa da odredi sveštenika u Srbiji koji će ga zamjenjivati ukoliko sam ne bude mogao da ide u Srbiju. Time se pokazuje da je barski nadbiskup uspio da potčini svojoj juris-dikciji katoličke župe u Srbiji i da potisne svojeg kotorskog susje-da.¹² Sa druge strane, za vrijeme biskupa *Thomasa*, 13. jula 1530. godine je opet susjedna Svačka crkva odvojena od Barske.¹³

Upravljanje Barskom dijecezom Ludovico je povjerio barskom patriciju, budvanskom biskupu Jakovu Dalmasu (*Jacobus Dalmatius*), koji se u tom svojstvu, ali i kao ulcinjski biskup, pominje i 1538. g. Intitulišući se i kao *regni Serviae primas*, Ludovico je 1541. izgleda bio u svojoj dijecezi, a u isto vrijeme bio je i biskup Budve, jer je Budvanska crkva opet bila sje-dinjena s Barskom. Tada se titulisao kao *Dei et apostolice Sedis gratia Archiepiscopus Antibaren. et Buduensis*. Moguće da je Chiericati vlastitom inicijativom 1541. preuzeo formalnu admi-nistraciju dijecezom Budve. Obije biskupske službe pomenuti je

¹¹ Ibid, p. 99.

¹² I. Božić, *Nemirno pomorje XV veka*, str. 26.

¹³ Jadranka Neralić, *Priručnik za istraživanje hrvatske povijesti u tajnom vatikanskom arhivu, od ranog srednjeg vijeka do sredine XVIII. stoljeća – Schedario Garampi*, sv. 1, Hrvatski institut za povijest, Zagreb 2000, str. 128.

Dalmas obavljao više od dvije decenije (kao pokojni se navodi 15. marta 1558). Rimska *curia* se ipak osvrtila na pređašnji dekret Leona X, koji je i imenovanjem Španca G. Carvagiala 1524. za budvanskog biskupa, razvrgao nekadašnje sjedinjenje susjednih biskupskih stolica.¹⁴

Ludovico Chiericati je bio na inauguralnoj sesiji Tridentskog koncila 1545, kao i 1546/47. g, sjedeći među metropolitima kao svi primasi. Prisustvovao je i nekim koncilskim skupovima u Bologni.¹⁵ Oko 1546. je naložio svojim sufraganima da obavezno prisustvuju koncilu u Trentu, jer je to neophodno.¹⁶ Značajan je za lokalnu istoriju i zbog zanimljivih podataka koje ostavlja o vjerskim zbivanjima na ovom prostoru; vjerovatno podstaknut od budvanskog, a zatim i ulcinjskog biskupa Jakova Dalmasa, iz Vicenze 29. jula 1549. piše predstavnicima Vijeća desetorice, odnosno mletačke inkvizicije, da je od svojeg vikara (*vicario et locotenente d'Antivari*) dobio vijest o obnovljenim sukobima u Ulcinju te da su neki Ulcinjani, *heretici luterani*, krajnje opasni za Katoličku crkvu i vjernike. Stoga je, piše Chieregati, neophodno da Sveti Oficij otkloni sve opasnosti tamošnjeg vjerskog zastranjenja:

Moja preuzvišena i presvijetla, najpoštovanija Gospodo, Budući da mi je stigla vijest, kako posebnim obavještanjem, tako i pismima našeg vikara i namjesnika u Baru o slučaju koji u Ulcinju ponovo prati veliki skandal i konfuzija onih jadnih hrišćanskih duša, uistinu zbog drskosti nekih luteranskih jeretika koji su se uzdigli u mjestu, te kako mi se čini

¹⁴ Ivan Marković, *Dukljansko-barska metropolija*, Zagreb: tisak Antuna Scholza, 1902, str. 202-203.

¹⁵ F. Barbarano de Mironi, *Historia ecclesiastica della città, territorio, e diocese di Vicenza*, p. 99.

¹⁶ Ibid.

da je ova stvar dostojna ubrzanja mjera, podstaknut hrišćanskom revnošću i milosrđem, budući da mi je povjerena duhovna briga o onim krajevima, čuvši kako teško oni koji se bave tim stvarima i na koje upućuju Gospoda (nadležna) o luteranskim pitanjima Vašem Najizvršnjem Gospodstvu, koji već toliko dana (čekaju), mogu budu primljeni - toliko željan slaviti Boga došao sam na ideju da Vam na ovaj način izložim i uz poštovanje zamolim i iznesem Vašem Najizvršnjem Gospodstvu na čuvanje hrišćanske vjere i ugodu kratkom audijencijom podnosilaca, koja bi bila u malo riječi, budući da se ništa više neće tražiti od Vašeg Najizvršnjeg Gospodstva u vezi sa ovlašćenjem i shodno molbi vezanim za luteranstvo, a ovo je kako se moli Vaše Najizvršnije Gospodstvo da da mjesta pravdi protiv lošeg primjera takvih lažnih luteranskih jeretika. S obzirom da nisam tome iskustveniji, uz duboki naklon Vašem Najizvršnjem Gospodstvu molim se našem Gospodu Bogu da vam podari svoju svetu milost i da me drži u broju svojih odanih podanika, najvjernijeg našoj mnogo poštovanoj Vladi.

Iz Vicenze, dana 29. jula 1549.¹⁷

Karl Pooten u rukopisu *Ecclesiae Diocletanae et Antibarensis Historia* iz 1857. navodi (p. 113) da je nadbiskup Chiericati 1550. g. posvetio crkvu sv. Dimitrija u Donjoj Briski (!).

Chiericati je na Tridentinskom koncilu bio i 1551. g. pod pontifikatom Julija III, kada je podnio ostavku na mjesto nadbiskupa; ipak, zadržao je titulu i dio prihoda barske nadbiskupske menze. Testamentarno je još 1547. g. odredio da bude sahranjen *in habitu*

¹⁷ Lovorka Čoralić, „Iz prošlosti Ulcinjske biskupije i Barske nadbiskupije – tragom gradiva iz mletačkoga državnog arhiva (XVI. st)“, *Croatica Christiana periodica*, god. 30, br. 57, Zagreb 2006, str. 68-69; Državni Arhiv Venecije, Sveta Služba, b. 8, fasc. 4, 1549. (opština Ulcinj) [ASV, Santo Uffizio, b. 8, fasc. 4, 1549. (Dulcigno – comunità)].

fratrum minorum cum mitria et patro archiepiscopali.¹⁸ Epistolarnu korespondenciju je obavljao s više kardinala, među kojima i s de' Medicijem (ratačkim komendatarom) - kasnijim papom Pijom IV. Od 1561. g. je bio sufragan biskupije Vicenze, odnosno koadjutor kardinala Giulia della Rovere, biskupa toga grada.¹⁹

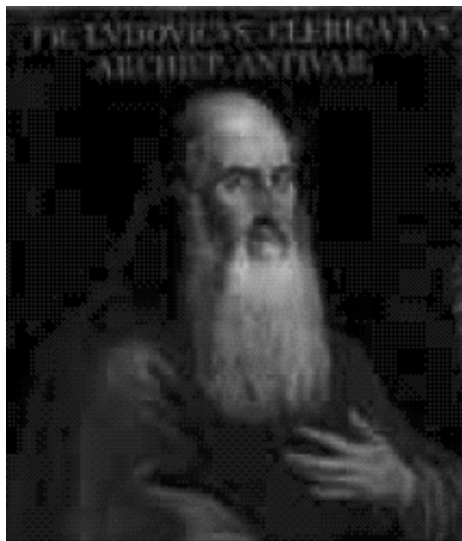
Ljubitelj umjetnosti i antikvarne kulture, Ludovico Chiericati je prikupio vrijednu zbirku medaljona, a bavio se i graviranjem.²⁰ Prema svjedočenju Girolama Gualda, *egli sempre disegnò, intagliò e improntete pulitamante* te je bio sačuvan *dal Chiericati un impronto del Salvatore dorato*. Jedna medalja iz njegove kolekcije sadržala je Chiericatijev prikaz s natpisom: „LVDOVICI•CLERICATI•ARCHIEPISCOPI•ANTI•“. Vjerovatno je Ludovicov autoportret s te medalje slikar Alessandro Maganza (1548-1632) godine 1607. prenio u portret – ulje na platnu dimenzija 76 x 64,7 cm. Izrađujući efigije u bareljefu, scene u gipsu iz Hristovog života, medalje kuće d'Este i druge otiske, poklanjao ih je vojvotkinji od Mantove (1538), a jedno *Raspeće* ženskim članovima porodice Gonzaga. Inoviranim testamentom od 5. aprila 1557. svojim rođacima je ostavio *omnes medales auri et argenti cum, aliis stampis ipsius R.mi D.ni dividendas et dividendis in tres partes*.²¹

¹⁸ Lionello Puppi, „Chiericati, Ludovico“, *Dizionario Biografico degli Italiani, Treccani.it, L'enciclopedia italiana*, <http://www.treccani.it/enciclopedia...> (18. 8. 2011); up.: Chiericati, Francesco; Gualdo, Girolamo.

¹⁹ F. Barbarano de Mironi, *Historia ecclesiastica della città, territorio, e diocesi di Vicenza*, p. 99. Sebastiano Rumor, *Il blasone vicentino descritto ed illustrato*, Venezia: Visentini Ed, 1899, p. 57.

²⁰ Irene Favaretto, *Arte antica e cultura antiquaria nelle collezioni venete al tempo della Serenissima*, Roma: «L'ERMA» di BRETSCHNEIDER, 2002, p. 118.

²¹ Bernardo Morsolin, „Lodovico Chiericati“, *Rivista italiana di Numismatica e scienze affini*, Anno Terzo, Milano 1890, pp. 139-141 (Msc. nell'Arch. Not. di Vicenza).

Pominje se i njegova *pietatis opera studium*.²² Posebno je dragocjena minijatura Hristovog Uskrsnuća iz *Tabulae secretorum*, pergamentnog kodeksa iz XV v. koji sadrži nekoliko misnih govora.²³ Snažna analogija upućuje na fresku *Uskrsnuća* Piera della Francesca, dok je grb barskog nadbiskupa, u čijem je vlasništvu kodeks bio, prikazan dva puta (*arcivescovo di Antivari, il qui stemma compare due volte nel fregio inferiore...*) u florealnoj borduri.²⁴

²² D. Farlati, J. Coleti, *Illyrici Sacri tomus septimus*, pp. 101-102; *Notizie storiche delle chiese di Verona raccolte da Giambattista Biancolini all' illustrissimo signor marchese Jacopo Muselli*. Libro quinto, parte prima. In Verona, MDCCLXI. Per Agostino Carratoni Stampator del Seminario Vescovile, p. 266.

²³ Mattea Gazzola, „È tempo di raccontare la Bibbia, Esplorazioni con la biblioteca Bertoliana“, *Il giornale di Vicenza, Il Biblionauta*, Vicenza, 2 Giugno 2007, p. 34.

²⁴ Michela Petrizzelli, „La Crocifissione e la Resurrezione, l'iconografia della Pasqua nei manoscritti della Bertoliana“, *Il giornale di Vicenza, Il Biblionauta*, Vicenza, 4 Aprile 2007, p. 34.

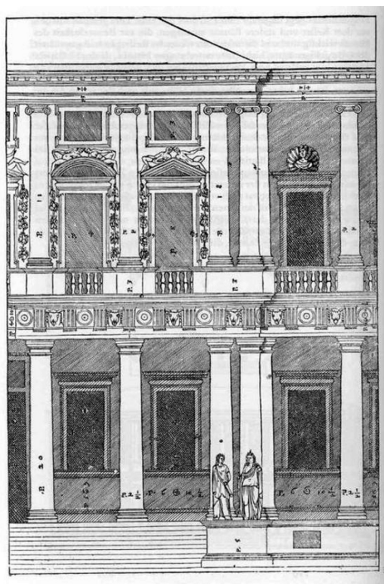
Grb Chiericattija prikazuje na crvenom štitu tri srebrne čovječe glave sa zlatnom kosom i krunom u obliku tonzure, odnosno tonzurisane, dvije postavljene jedna naspram druge, ispod kojih se nalazi treća. Lik na donjem dijelu grba okrenut je udesno. Razdvaja ih zlatna traka, na kojoj se nalazi jednoglavi ili nekad dvoglavi crni orao. Znamenje je svakako u vezi sa diplomom od 2. juna 1452, kojom je car Friedrich III dodijelio Chiereginiu Chieregatiju i njegovim nasljednicima titulu i prerogative palatinskih kneževa. Rod je 1510. g. upisan u Vijeće plemića Vicenske, a i mletački Senat ih, pod duždem Francescom Donà, zbog zasluga, 1549. ukrašava kneževskim naslovom.²⁵ Smatra se da je Camillo Chiericati, koji je bio biskup Camerina, Mellite i Novare, a oženio se dopuštanjem pape Bonifacija VIII, bio prvi koji je počeo koristiti grb s tri glave, u znak sjećanja na tri biskupije, koje je držao pod geslom: *A Domino factum est istud*.²⁶

Osim što je bio pasionirani kolekcionar umjetnina i knjiga, posebno je bio podstaknut radom umjetnika i prijatelja Bellija (kolekcionar Girolamo Gualdo, koji će se u organizovanju muzeja inspirisati zbirkom Chiericati, 1552. se žalio Ludovicu zbog gubljenja Bellijevih djela). Ludovico je sam isticao da je drage volje radio *per suo passatempo di sua mano* prema rado-vima Valerija Bellija Vicentina (*gemmarum scultor*; 1468–jul

²⁵ S. Rumor, *Il blasone vicentino descritto ed illustrato*, pp. 56-57.

²⁶ Ibid, p. 57.

1546), te mitološke teme kakva je *Jelena trojanska*.²⁷ Zabilježeno je da je posredovao u prodaji materijala i mnogih djela iz radionice Valerija Bellija Vicentina, u kojoj su se možda nalazili portret Parmigianina *dello specchio* i skice Michelangela i Rafaela, s kojima je, kao i s njihovim učenicima, ovaj umjetnik prijateljevao: Michelangelo i Rafael su ga i portretisali, a on njih, na osnovu njihovih minijatura, djelima „citirao“. Čuvenim *studiolom* po smrti umjetnika barski nadbiskup je kratko upravljao i posredovao u njegovoj prodaji -

februara 1547. Bellija pominje i Giorgio Vasari u *Le Vite de' più eccellenti pittori, scultori, e architettori da Cimabue insino a' tempi nostri*. Njegov sin Marcantonio Belli je posredstvom nadbiskupa Chiericattija, nakon nekoliko mjeseci od nasljeđivanja, navedeno prodao za svega 470 škuda kardinalu Cristoforu Madruzzo iz Trenta, Lodovicovom prijatelju.²⁸

Krajem Ludovicovog nadbiskupskog stolovanja, *conte* Girolamo Chiericati na mjestu njihovog doma u Vincenzi, po

²⁷ Up: Chiericati, Francesco; Chiericati, Ludovico; Gualdo, Girolamo; *Dizionario Biografico degli Italiani*, Treccani.it, *L'enciclopedia italiana*, <http://www.treccani.it/enciclopedia...> (18. 8. 2011).

²⁸ Valentino Donati, Rosanna Casadio, *Bronzi e pietre dure nelle incisioni di Valerio Belli vicentino* (Belriguardo 2004), <http://64.233.183.104/search?q=cache:S1TS...; www.castelbolognese.org/valerio...> (Ideato e curato da Andrea Soglia), p. 2. (5. 9. 2007).

Photo: David Nicholls; palata Chiericati, od 1855.
Gradski muzej Vicenze

nacrtima Andree Palladia iz 1550, naredne godine otpočinje gradnju renesansne palate Chiericati, čiji će projekt arhitekta objaviti 1570. u svojem traktatu *I quattro libri dell'architettura* (drvorez u prilogu). Iste 1550. g. Paladio završava projekat Ville Chiericati za Girolamovog brata Giovannija.

Photo: Villa Chiericati, Grumolo delle Abbadesse u pokrajini Vicenze (Vicenza i Palladijeve ville u Venetu su pod zaštitom UNESCO-a).
Izvor: Wikipedia.

Ludovico Chiericati je umro 4. jula 1573. u dubokoj starosti, s navršenom 91 godinom, 2 mjeseca i 5 dana života. Sahranjen je u vicentinskoj crkvi sv. Blaža (S. Biagio), u grobu pred svojim

oltarom, posvećenom sv. Spasitelju, kako se navodi u natpisu na njegovom epitafu, uklesanom u zid pod predikaonicom:

*F. Ludovicus Cleregatus Archiepiscopus Antibarensis,
& Serviciæ Primas, moribus, & vitæ integritate probatissi-
mus, hic situs est.*

*Vixit annos XCI. Menses duos, dies V. Obiit autem
anno Domini MDLXXIII. IV. Nonas Julii.*²⁹

U samostanu kojem je pripadala navedna crkva Ludovico je svojim troškom dao dobrim dijelom izgraditi bolesničko odjeljenje i gostinske prostorije. Konventu je ostavio svoju biblioteku (*suam Bibliothecam*),³⁰ jedan parament s planetom i misnu odjeću, kao i neka crvena platna za ukrašavanje Velike kapele.³¹ O njemu je pisao vicentinski historičar Giacomo Marzari, koji ga je lično poznao: „spominje neporočno i sveto njegovo življenje, goruću težnju za svakim dobrim djelom, izrednu i dobrotovornu ljubav prema svakome, podatljivost, te prema ubozima i kukavima milosrđe bez mjere“.³²

Ludovico je darovao i pomenutu crkvu sv. Marka u Montegaldi, u kojoj je sahranjen njegov brat Francesco, i u kojoj se nalazi sljedeći elegij:

²⁹ F. Barbarano de Mironi, *Historia ecclesiastica della città, territorio, e diocese di Vicenza*, pp. 99-100.

³⁰ *Notizie storiche delle chiese di Verona raccolte da Giambattista Biancolini all' illustrissimo signor marchese Jacopo Muselli*. Libro quinto, parte prima, p. 266.

³¹ F. Barbarano de Mironi, *Historia ecclesiastica della città, territorio, e diocese di Vicenza*, p. 100.

³² I. Marković, *Dukljansko-barska metropolija*, str. 203.

Fotografije (iz) Montegalde: Gianni Rossetto i Giorgio Ceraso, *Realtà Vicentina*, Anno XXV – 1 – Gennaio 2014, p. 29.

D. O. M.

*Francisco Cheregato Episcopo Aprutino, & Principi Terami, sub Leone X. Adriano VI. Clemente VII. Pontif. max. legationibus pluribus, & magistratibus, prudentissime, & integerrime functo, dum majora de se promitteret Bononiae adempto Ludovicus Archiepiscopus Antibarensis Fratri opt. & cariss. P.*³³

Crkvu sv. Marka u Montegaldi, obnovljenu u XVI v, u maloj apsidi krasi manirističko djelo Alessandra Maganze, nastalo vjerojatno 1607. godine. Prikazuje Sv. Trojicu između Djevice i sv. Marka, sa sv. Franjom i sv. Ludovikom kraljem Francuske ispod, koji pružaju ruke da zagrlje dvojicu prelatu, Francesca i Ludovica Chiericati.³⁴

³³ F. Barbarano de Mironi, *Historia ecclesiastica della città, territorio, e diocesi di Vicenza*, p. 107.

³⁴ Giorgio Ceraso, „Il monastero dell’Anàstasis a Montegalda, già chiesa di e convento di San Marco“, *Realtà Vicentina*, Anno XXV – 1 – Gennaio 2014, pp. 28-29.

Grb nadbiskupa i primasa Ludovica Chiericatija u Baru.

Photo: S. Marković, 2016.

Pogled na životopis nadbiskupa i primasa Chiericatija otvorili su njegovi sačuvani grbovi, uzidani 1881. g. u prvi barski lapidarijum, *Spomenima umrlih, podignut spomen slavom Besmrtnome*. Oдавно impostirani kao mikroistorijske i kulturološke poveznice, posreduju u približavanju dimenzija lične reprezentacije i urbane prošlosti.

*

Ilustracija na 422. strani: photo grba Chiericatija u Baru - Franjevačka Provincija Presvetog Otkupitelja, Split; ilustracija na 430. strani: photo portreta barskog nadbiskupa Ludovica Chiericatia (slikara Alessandra Maganze): *Didascalie, Cinque secoli di volti*, Una società e la sua immagine nei capolavori di Palazzo Chiericati, p. 2 (12. 8. 2016); ilustracija na 431. strani: photos *Tabulae secretorum*:

<https://thesoulinthemirror.com/2014/10/31/> (12. 8. 2016).